

Colecția: **ESOTERICA**

Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BOERESCU, DAN-SILVIU

**De la nuntă la înmormântare – o istorie alternativă
a României profunde : docu-drame și mituri contemporane
însoțite de consemnări din presă / prezentate de Dan-Silviu
Boerescu. – București : Integral, 2019**

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-335-1

94

© INTEGRAL, 2019

Editor: Costel POSTOLACHE

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-335-1

De la nuntă la înmormântare – o istorie alternativă a României profunde

Docu-drame și mituri contemporane
însoțite de consemnări din presă
prezentate de Dan-Silviu Boerescu

Sumar

România abisală și continuuumul
spațio-temporal mioritic / 7

Nunta și nuntirea la români – la limita
dintre cultură populară, superstiții și esoterism,
dar și a feluritelor uneltiri și intrigi politice / 11

Ritualuri de trecere la cele veșnice –
moartea și înmormântarea
în viziunea poporului român,
o mulțime de ciudățenii și întâmplări insolite / 57

Lămuriri bibliografice / 123

România abisală și continuumul spațio-temporal mioritic

(...) Iar tu de omor
Să nu le spui lor.
Să le spui curat
Că m-am însurat
C-o mândră crăiasă,
A lumii mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa.
Brazi și pâlținași
I-am avut nuntași,
Preoți, munții mari,
Păsări, lăutari,
Păsărele mii,
Și stele făclii!

„Analiza abisală (asemănătoare, și totuși nu, cu psihanaliza) este în măsură a ne arăta geneza stilului, adică însuși secretul culturilor omenești”, scria cândva sociologul Henry H. Stahl, glosând despre teoria matricilor stilistice a lui Blaga, potrivit căreia continuumul spațio-temporal românesc poate fi definit ca „mioritic”.

Emil Cioran, în volumul *Schimbarea la față a României*, publicat în anul 1936, atacă, însă, vehement balada populară, considerând-o reprezentativă pentru „blestemul poetic și național (...), rana neînchisă a sufletului românesc”, „păcatul originar”, „viciul substanțial în structura sufletească a românilor”. În concepția lui Cioran, *Miorița* intruchipează fatalismul neamului nostru, supunerea românilor față de dușmani, rămânerea în urmă a țării față de altele și multe alte metehne autohtone, remarcă Adrian Bucurescu.

Pornind, totuși, de la balada populară, Lucian Blaga ajunge la următoarele convingeri: „...Cu acest orizont spațial se simte organic și inseparabil solidar sufletul nostru subconștient, cu acest spațiu-matrice, indefinit ondulat, înzestrat cu anume accente, cari fac din el cadrul unui anume destin. Cu acest orizont spațial se simte solidar ancestralul suflet românesc, în ultimele sale adâncimi, și despre acest orizont păstrăm undeva, într-un colț înlăcrimat de inimă, chiar și atunci când am încetat de mult a mai trăi pe plaiu, o vagă amintire paradisiacă: *Pe-un picior de plaiu, / pe-o gură de Raiu*. Să numim acest spațiu-matrice, înalt și indefinit ondulat, și înzestrat cu specificele accente ale unui sentiment al destinului: spațiu mioritic”. Mult mai târziu decât Emil Cioran și Lucian Blaga, abia în 1970, alt mare gânditor român, Mircea Eliade,

îi consacră *Mioriței*, sub titlul *L'Agnelle voyante*, un studiu întreg, în volumul *De la Zalmoxis la Genghis-Khan*. Aici, punctele de vedere ale istoricului și filosofului religiilor diferă de cele ale nihilistului Emil Cioran: „În universul valorilor folclorice, atitudinea păstorului exprimă o decizie existențială mai profundă: nu te poți apăra împotriva destinului cum te aperi împotriva vrăjmașilor; nu poți decât să impui o nouă semnificație urmărilor ineluctabile ale unui destin în curs de realizare. (...) Mesajul cel mai profund al baladei se constituie din voința ciobanului de a schimba sensul destinului său, de a transmite nefericirea sa de moment al liturghiei cosmice, transformându-și moartea în nuntă mistică”.

Din păcate, deși artistic pare cea mai izbită variantă, cea a lui Vasile Alecsandri este incompletă. Balada, culeasă inițial de Alecu Russo, este mai profundă decât s-a spus de către admiratorii ei. Păstorul, nu e chiar nepăsător în fața morții apropiate, știe, în variantele mai puțin sau deloc comentate, că va învia, că va ajunge iar lângă oile sale. Și, în unele texte, chiar învie! Iată finalul unei variante din județul Dâmbovița, unde mioara năzdrăvană îl învie pe cel ucis: „Mioară, mioară, / Suflă tu o dată! / Mioara suflă / Până-l învia”. Așadar, evenimentul petrecut pe vremea când strămoșii noștri nu se temeau de moarte e mult mai complex, iar exegezele asupra lui ar trebui să fie pe măsură. Variantele care culmină cu Învierea, deși nu la fel de populare, sunt destul de numeroase și e de mirare că acest final excepțional nu a fost observat de folcloriști sau comentatori, ori a fost trecut cu vederea.

Unele dintre ele au fost culese chiar în ultimii ani, semnalează Adrian Bucurescu.

Evident, deși *Miorița* rămâne cel mai cunoscut text despre moarte – și despre nunta cosmică! – din literatura populară, în subconștientul colectiv și-au făcut loc multe alte tipologii, mai mult sau mai puțin abisale, paradigma fiind una de o extraordinară complexitate. „România abisală” este una de o profunzime care desfide judecățile pripite de valoare, de tipul celei a lui Cioran...

Nunța și nuntirea la români – la limita dintre cultură populară, superstiții și esoterism, dar și a feluritelor uneltiri și intrigi politice

Precum în orice cultură tradițională, și în cea populară românească nunta sau căsătoria constituie al doilea cel mai important eveniment din viața omului, după naștere. În viziunea populară, nunta este înțeleasă ca o trecere spre o altă etapă a vieții, etapă ce marchează intrarea tinerilor în viața socială, în rândul „oamenilor”, a „gospodarilor”.

„Din cele mai vechi timpuri, românului nu i-a plăcut să trăiască singur și degeaba pe Pământ.” El a cinstit căsătoria, iar prin aceasta a dorit să se integreze în comunitate și să intre „în rând cu lumea”.

O nuntă la români presupune nu doar mult fast și veselie, ci și ritualuri de o mare complexitate, unele destul

de greu de înțeles astăzi. O parte dintre aceste tradiții și obiceiuri de nuntă au fost, însă, și vor fi, nelipsite pe mai departe. Cele mai multe obiceiuri de nuntă la români s-au moștenit din generație în generație, astfel că unele dintre ele sunt foarte vechi.

Nostalgicii apreciază că, pe vremuri cël puțin, cele mai frumoase nunți ale românilor se făceau cu siguranță la sate. Acolo, chiar și în vremurile noastre, tradițiile și obiceiurile se întrec în importanță, iar ulițele satelor răsună a veselie și voie bună. Atmosfera este una autentică prin joc, cântec, chiuituri, dar și nelipsitele practici tradiționale, deși contaminate sensibil de kitsch-urile contemporane.

Să o luăm, însă, cu începutul. Tradiția populară ne spune că există zile ale anului în care, conform datinei și obiceiurilor străvechi, natura are puteri magice, fiind posibile descânțece, incantații și ritualuri care vor duce la cunoașterea celui sortit. Ziua de Sfântul Vasile este prima zi a anului, ziua în care fetele pun punți pentru a visa bărbatul cu care se vor căsători. Punțile sunt făcute din rămurele de măr dulce, construite din două crenguțe, care sunt, mai apoi, plasate în locuri ascunse. De ele se leagă un mănunchi de busuioc, o pară de argint legată cu un fir de ață roșu, un inel, o batistă și un șir de mărgele. Tradiția românească spune că dacă puntea este plină de brumă, atunci fata se va căsători cu un bărbat bogat, iar dacă puntea nu are brumă, atunci se va căsători cu unul sărac.

Un alt obicei prin care fetele tinere, necăsătorite își pot afla alesul este acela de a pune busuioc la ghizdurile fântânii, iar dacă a doua zi găsesc busuiocul cu promo-roacă atunci se vor mărita în acea iarnă. Prin unele regiuni

ale țării se obișnuiește ca fetele să scrie două bilete, unul cu numele lor, altul cu numele băiatului pe care fetele îl gândesc ca soț. Amândouă biletele le vor pune la culcare sub pernă, iar dimineța bagă mâna sub pernă și vor lua unul dintre ele. Dacă nimeresc biletul cu numele băiatului atunci se vor căsători cu acesta în acel an, dacă nu, atunci o vor face mai târziu.

O altă tradiție este aceea în care fata sau flăcăul, legați la ochi, se duc până la gardul ocolului și numără parii de la 9 până la 1, adică invers, apoi leagă parul numărul 1 cu un fir de ață roșie. Dimineța se vor duce să îl caute, iar dacă parul e drept atunci soțul va fi frumos, mândru și bogat. Dacă parul are noduri atunci va fi bătrân și arțăgos, iar dacă parul e strâmb atunci va fi urât și pocit.

Mai este și un alt ritual vechi, care ne învață că fata care vrea să afle dacă se va mărita în cursul anului sau în anii viitori, trebuie să meargă în cotețul porcilor sau în grajdul vitelor. Aici va trebui să dea cu piciorul într-un porc sau într-o vită și să rostească următoarele cuvinte: „hui etimp” (anul acesta), „hui atimp” (anul viitor), „hui dincolo deatimp” (al doilea an). Dacă porcul grohotește, iar vita se mișcă la prima strigare atunci fata se mărită în lunile care vin, iar dacă se mișcă la a doua sau la a treia strigare atunci fata se va mărita peste un an sau doi. Dacă se întâmplă să nu se miște, fata va mai avea de așteptat.

Fiecare nuntă este precedată de o cerere în căsătorie. Numai că până la cererea propriu-zisă a mâinii miresei, echivalentă cu începutul perioadei de logodnă, mirele trebuie - conform tradiției - să ceară mai întâi permisiunea viitorilor socri. Acest obicei poartă numele de pețit.

Viitorul mire va merge astfel însoțit de părinți și rude la casa miresei pentru a obține aprobarea părinților acesteia, astfel încât să se poată căsători cu aleasa inimii: „Feciorul mergea la pețit cu unul din părinți, ori cu un frate, ori cu o rudă apropiată. După ce tinerii confirmau că le place unul de altul, feciorul lua fata pe genunchi și o săruta de față cu părinții”.

O dată primită binecuvântarea părinților, mirele va dăruii viitoarei mirese inelul de logodnă, iar mai apoi acestuia vor trece la pregătirea propriu-zisă a nunții. Înainte de toate trebuie să-și aleagă însă nașii.

Astfel o altă tradiție obligatorie înainte de nuntă, extrem de importantă, este alegerea nașilor, viitorii părinți spirituali ai mirilor. Se spune conform tradiției că nașii vor juca un rol esențial în desfășurarea propriu-zisă a nunții, cât și în viața tinerilor căsătoriți, astfel că numirea acestora trebuie bine cântărită înainte. În alegerea nașilor trebuie ținut cont de asemenea și de îndatoririle financiare ce le vor reveni acestora. Cuplul de nași va plăti voalul miresei, lumânările și preotul care va oficia căsătoria. De altfel, nașul mare este cel care va oferi și cel mai mare dar de nuntă.

O nuntă cu tradiții și superstiții presupune, conform site-ului de specialitate care realizează această sinteză, respectarea anumitor practici și obiceiuri încă de la îmbrăcarea mirilor în hainele de ceremonie până la finalul petrecerii. Astfel, tradiția cere ca, înainte de a merge la casa nașilor și mai apoi la mireasă, mirele să fie gătit și aranjat de către cavalerii de onoare la casa acestuia. Tot aici, conform tradiției, mirele trebuie să fie bărbierit de

către un prieten apropiat sau cavaler de onoare. Acest obicei simbolizează trecerea de la statutul de flăcău la cel de bărbat matur, însurat, cap de familie.

După ce a fost gătit și aranjat, mirele merge cu întreg alaiul de nuntă la casa nașilor. Acesta dăruiește nașei buchetul de nuntă, iar nașului îi pune papionul sau cravata la gât. Nașilor le revine datoria de a-i primi pe nuntași cu vin și bucate alese. După ce nuntașii au fost ospătați cum se cuvine, nașii iau lumânările de cununie, parura și voalul miresei și, împreună cu întreg alaiul de nuntă, se îndreaptă în fine către casa miresei.

Aici, nașa va ajuta mireasa să se gătească și îi va prinde voalul. În tot acest timp mireasa rămâne ferită de ochii mirelui, iar pe fundal se va auzi binecunoscuta melodie „Ia-ți mireasă ziua bună”. Moment emoționant, acest obicei de nuntă va smulge lacrimile celor prezenți, mai ales pe cele ale părinților și rudelor apropiate. De acum, mireasa este gata să meargă împreună cu alesul inimii în fața lui Dumnezeu pentru a-și mărturisi iubirea veșnică.

După ce mireasa este gătită, ea se va întâlni cu mirele, care îi va dăruii buchetul de mireasă și care o va putea admira îmbrăcată în rochia albă. Împreună cu nașii și întreg alaiul, mirii vor merge mai apoi spre biserică, dar nu înainte de a rupe turta miresei, pe care nașa o va împărți celor prezenți, dar și de a juca hora miresei, purtată „cu trei pași înainte și trei înapoi” conform tradiției populare. Tot acum mireasa trebuie să prindă în piept cocardele celor prezenți, începând cu mirele, nașii, părinții, apoi restul rudelor și prietenilor. Ca lucrurile să meargă mai repede, mireasa este ajutată și de către domnișoarele de onoare.